

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Kül-monostoruteza 181. szám.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délel. Ára évfolyamra 3 ft. 6.
Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. 6. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyitlér” cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középütele, STEIN J. könyvkereskedése.

Ugy a kül-, mint a belpolitikai, feszült várakozással teljes helyzet alkalmából juniushó 1-jén kezdve rendkívüli előfizetés nyitattik

„KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY”-re.

Előfizetési ár:

Junius hóra 1 frt.

Junius—juliusi 2 hóra 2 „

Junius—septemberi 4 hóra 4 „

A „K. KÖZLÖNY” kiadó-hivatala.

A h á b o r u.

II.

A közelebből jelzett helyzet folytán éppen nem csodálkozunk, ha III. Napoleon auxerrei beszédében az 1815-diki szerződések iránti ellenszenvét — eddigi némasága dacára, mint Croesus néma fia, ki az apja ellen irányzott halálos csapás látására egyszerre megszólalt, Thiers beszédének a francia kámarában okozott közvetlen hatása miatti rendkívüli felindulásában ezt kell gyanítanunk, mert Auxerre nem az a hely, hová ő felsége mysticus kijelentések okáért vonuljon és a honnan a világnak mély dolgokat tudtára adjon, elég érthetően kimondotta.

Ha eltekintünk is a francia császár személyes érzelmei- s becsvágyától, mely Franciaország megaláztatását s a Napoleonidák száműzetését az 1815-ki szerződésekben nem szívelheti, elég okot találhatott Európa consternált helyzetében. Melytől azonban, hogy akár ő felsége, akár Európa összes kormányai, a népek közreműködése, a népjogok föltétlen elismerése s életbeléptetése nélkül valamely mentő hatalmi tény által Európát megszabadíthatják, ebben szabad legyen kétkednünk.

Az elmondottak értelmében tehát mélyebben fekszik a baj, mint egyedül a porosz nagyraevágásban, melyet Thiers ur megtap-solt kamarai beszédében csípősen tájékozott; és egy kissé fennebb kelle kezdeni azon lázas jelenséget, mely szerint Európának egy egészséges, kicsiny szerve megbénított, a kis Dánia, miként Thiers ur kifejezi, meg-raboltatott.

„Európában hiányzik a népek alkotmányos szabadsága, s ennek alapján hiányzik az európai nemzetközi jog, a népek egymás közti viszonyaikban alkotmányos állapot.” Csak így megmagyarázható egy oly háboru keletkezése, minő ez idő szerint a fegyveres béke dacára bekövetkezendő.

Azon nagy érdekekkel szemben, melyeket az elmondottakban, habár gyöngén, változni megkísértettünk, eltörpül a híres szónok és egykoron erőlyes miniszter, habár francia szemponthól hazafiának tetsző, de szűkkeblű féltékenységet áruoló philippikája, melyben az olasz és német-egységben rejlő nagyságtól, a népek solidaritásától s szabadságától félti hazáját. Ennek kimondása bármily fényes dialecticába lett légyen burkolva, főleg egy tekintélyes publicistától megdöbentő cynismussal jöhetett. Mert ha Thiers ur szavai — minőket az angol parlamentben elhangzani még egy önző angoltól sem hallottunk — egész Franciaország érzelmeit fejeznék ki, akkor nem tudnók mit értsünk azon plaidoyer alatt, mely Franciaországból szüntelen fölhangzik; és a mely szerint Franciaország a polgárisodás s a népek szabadságának zászlóvivőjeként — joggal-e vagy jogtalanul? nem vitatom — tekinti magát s kíván tekintetni.

Mindaddig, míg az európai népek alkotmányos szabadsága alapján, mint egyedül biztos erkölcsi súlygyejenen az európai nemzetközi jog, mely jelenben csak névleg áll, ki nem fejlík s a kormányok diplomatiái sakkhuzásai helyett, szabad népek congressusa nem határoz; mind addig, míg nem a népek közös szabadsága érdekében, a népképviselők megkérdezése nélkül köttetnek a szerződések; és mindaddig, míg a szerződések egyoldalulag a fegyver erejével feltörhetők s csakugyan fegyverhatalommal ujab-bak kicsikarhatók, hogy azután adandó első

alkalommal feltöressenek; mindaddig, míg ezen jogtalan állapot fenntartására a seregek százezereit kell fegyverben tartani: az európai béke önkényes megzavarása, a jogos vagy jogtalan háboru a kormányok és népek feje fölött Damocles kardjaként fog csüngeni.

Mihelyt egy hatalmas kormány a másik ellen nyílt vagy titkos szövetségeseiket valamely érdeken egyesíteni tud, nem fog hiányzani az ürügy, mialatt ezt megtámadni, kifosztani, vagy meg is semmisíteni ne lehessen. Mi ha a kormányok a kormányzot-tak kizárásával a béke és háboru urai nem lennének; ha a népek szabadsága alapján egy valóságos európai nemzetközi jog léteznék, mi most csak névleg létezik, s a fennálló viszonyok között másképp nem is létezhetik, legalább pusztán nagyraevágó czélok elérése végett meg nem történhetné. Mert a népek legnemesebb véreket oly czélokért, melyek a koczakzatott nagy érdekeket nem kárpótolnák, ontani s vagyonukat áldozni minél polgárisultabbak, annyiaval kevésbé lehetnek hajlandók. Egy par excellence polgárisult világrész népei nem lehetnének hajlandók közös szabadság, közös jóllét mellett egymással könnyelmű háboruba keveredni s koczakzatni a reájok névze üdvös béke áldásait még akkor is, ha közöttük netalán viszályok fejlődhetnének ki.

Az előzmények fölmentenek minket a küszöbön álló háboru kitörése pontján, ennek jogosultsága vagy jogtalanúsága s a háboru esélyei megvizsgálásába s elemzésébe bocsátkozástól is, a mi különben sem lenne korszerű, sem feladatunkkal megegyeztethető. Mindenesetre nagy változásokat kell az európai népek életében eredményeznie, mert a fennálló viszonyok nem hogy a békés előhaladásra, de csak a béke további fenntartására sem alkalmasak. Odáig jutottak az európai állapotok, hogy már a kormányok sem érezhetik magokat egymás irányában is biztosságban a névleg fennálló nemzetközi jog mellett. A tények ékes szólása tanúsítja: miszerint egy a belkormányzási, mint azon népközi viszonyoknál alkalmazott eszközök, melyekkel Európa békéjét, az ugynevezett fegyveres békét, a termelő munkától elvont millió kezekkel, a népekre elviselhetetlenségig nehezdedt adók árán fenntartogatták, már mind elhasznált, kimerített eszközök, melyek, miután annyi vést hoztak Európára, átokkal terheltlen megsemmisülnek.

Mi tudjuk: hogy gyöngé szavunk sem a hadviselő felekig, sem a többi Európa kormányainak magaslataig el nem juthat. Tudjuk azt is: miszerint ha hazánk alkotmányos jogai restitutuálva lennének, országgyűlésünket illetné a béke vagy a háboru érdekében nyomatékos szavát hallatni. De fájdalom, országgyűlésünk a helyett, hogy az alkotmányos jogok legfontosabbjait gyakorolhatná, eltiport alkotmányunk visszaállításának sisyphusi munkájával kénytelen a bekövetkező harcoknak, melyek ha nagyobb mérvekben kitörnek, Magyarországot valószínűleg nem fogják megkímélni, viharai között elszigetelten foglalkozni.

Annál inkább hivatva van a napi sajtó, a nagy közvélemény ezen soha nem szünetelő organuma, felszólalni azon tarthatatlan európai állapotok miatt, melyek között minden bizonytalan; és a hol — miután a nagy moral megölés a kis moral — már a kormányok is saját veszélyökkel átláthatják: hogy Európában csak úgy, mint Ázsia sivatagjain a jámbor utas, az államok megtámadhat-

nak, kiraboltathatnak és meg is ölethetnek, valamint amott, ugy itt sem levén semmi személybátorság.

Ha ily szellemben az összes európai sajtó felszólalna; s ha van még az európai népek életének egy szebb és jobb jövője — a sajtó felszólamlása az önterhök alatt ingadozó európai kormányokra, mint a közvélemény szava, meg kellene, hogy hatását tegye, oly válság idején, mikor azonkívül is Európában új viszonyoknak kell fölszínre emelkedniök. De melyek az európai társadalomra csak akkor hozhatnak üdvöt és áldást, ha az európai népek alkotmányos szabadsága nem lesz többé fictio.

És itt bátorkodunk kijelenteni: hogy a III. Napoleon által indítványozott congressus eszméjében, még ha az valamikor létre jöhetne is, mint olyanba kevésbé bizunk. Azonban elérkeztünk hiszszük az időt, hogy Európa népei életöknek világos jelét adják, mely eddig csak abban nyilvánult: hogy véreket és vagyonukat áldozták oly czélokért, melyekre névze ők csak eszközök gyanánt tekintettek; oly háborukra, melyek nélkülök indítottak, melyeket az általuk tett nagy áldozatok folytán náluk nélkül békéltek el; és a mely béke reájok csak ujjabb terheket rakott.

Milyen jogalapra lenne fektetve az az állandó béke, melyet a hatalmak kizárólag, vagy valamely minden szabadságot előlő mindenható hatalom eszközölne és fenntartana, tanúságot teszen a történelem IV. Henrik francia királynak I. Napoleon által megvalósított czélba vett álmadozásaiiban egy világuralom által? De mi nem akarhatjuk a szolgaság, mi a szabadság állandó békéjét kívánjuk. Ez pedig csak alkotmányos intézményekkel bíró szabad népek által köthetetik és tartathatik fenn egy önként kifejlendő nemzetközi alkotmány alapján.

Szabó Lajos.

Vélemény

az erdélyi részek assimilatiojáról.

A fennebb elmondottak szerint tehát Erdélynek egy közös ministerium alá és közös törvényhozásba megtörtént, s az 1848-diki pozsonyi VII. és kolozsvári I. t. czikk által szentesített s tetteleg is végrehajtott teljes egyesülése a jobbágy-felszabadulásnak természetes, s épp azért visszavonhatlan következtése lön.

Erdélyt alkotmányosan külön kormányozni teljes lehetlenség, mert a jogegyenlőség után fel-szabadult összes népet dicasterialis rendszerrel kormányozni nem lehet, Erdély pedig sokkal kisebb, hogysem budgetje egy felelős ministeriumot meg-birjon.

Igy Erdély az egyesülés által alkotmányos szabadságát mentette meg. De ezen elkerülhetlen szükségessé vált egyesülés által Erdély, természetesen, elveszté azon országos állás végromjait is, melyet a nemzeti fejedelmek alatt folytonos harcokkal erősített ki, és Leopold alatt visszatérve is, a dicasterialis rendszer miatt védett.

Igy jogtörténelmünk visszatér azon korszakra, midőn Erdély nem volt egyéb, mint „partes transylvani”, vagyis „erdőn tuli részek.”

Ez elnevezésben magában Erdély és jogtörténelme van kimondva, s miután mi nem „tabula rasa”-ra építünk, hanem a jogfolytonosság alapján állunk, számot kell vetnünk összetartozásunk rendszeres fejlődésével, s én azt hiszem, hogy jogtörténelmünkben, melynek emléke mindnyájunk előtt kedves, felleljük a megnyugtató és megmentő eszméket.

Erdély, a mint és elnevezéséből: „partes transylvani”, egyszerre átlátható, nem képezett a királyok alatt külön egészet, hanem részekből állott, a melyek saját jellemű fejlődésüket és részi természetüket még akkor is fenntarták, midőn Erdélyből valóban egyesek dynasticus ambitioja külön egységet kívánt teremteni; országot, mely azonban fejedelmei alatt is csak álmodozott önállásával, midőn most a török császár, majd a magyar király proteccioja alatt hanykdván, a két nagybatalom közt, mint angya litigandi, folytonosan rongálattott és szenvedett.

Három ilyen és részből állott Erdély, u. m.

1. A székelyföld;

2. a királyföld (fundus regius, előbb peculium fisci) és

3. a vármegyék.

Ezen részek egy köz-, mint magánjogi intézményekben, valamint történelmi fejlődésükben is különböztek egymástól, s igen a közös magyar királyság többi részeitől.

Vizsgáljuk meg: mi volt, és mi ma?

I. A székelyföld.

A székelyföld, melynek lakói az országot co-decének, Verbőczy harmas törvénykönyvének említése szerint is „a scythico populo a primo eorum ingressu in Pannoniam propagati” (Trip. III. r. IV. t. czikk) a székely nemzetnek és felfoglalás utján birt tulajdona.

A székelyek mindjárt Árpád magyarjaival, a „névtelen jegyző” szerint, testvéreileg szövetségtek s résztvettek Zandirbám rabbonbájuk alatt a Mann Maróth elleni harcban, Biharvár bevételében, s a kazárok meghódításában.

Ezen testvéri szövetekezés alapján örökre sértetlen tulajdonuk gyanánt birták és igazgatták a székelyföldet, mint oly külön helybátóságot, mely nem csak maga osztá ki maga közt székeknél és nemzetségeknél (per tribus et generationes) a hivatalokat, de saját törvényeit is maga hozta magának saját nemzeti gyűlésein.

A székelyföld Erdélyvel, mint külön egészszel, sem köz-, sem magánjogilag, sem bíróság, sem közigazgatásilag szerves összeköttetésben nem állott, hanem ő egyenes és közvetlen egyik nagyobb helybátósági tagja volt a magyar koronának, és saját grófia alatt függött a magyar királytól.

Elég ennek bizonyítására idéznünk az agyag-falvi gyűlésen 1506-ban, a pártütés zabolázására hozott törvény következő szavait:

„Mi, Székelyország földének lakói, adjuk tudtára mindenkinél, hogy mi az ezeröttszáz és hat esztendőben, urunk születésének négy idejének ötödik napján, Udvarhelyszéknek Agyagfalva majorjában a mi országunknak közönségesen való szük-séges dolgaiért gyűlést hirdettünk és rendeltünk meg, hogy a különbféle egyenletlenségeket és hitvány szokásokat eltöröljünk, és hagyánánk.”

Alább így folytatja:

„ezt rendeltük, hogy senki az első közül vagy a löfövek és tisztviselők közül, vagy pedig a közönséges renden levők közül, valamelyek Székelyországban laknak, ennek utána fejedelmünk tisztessége és hűsége ellen, vagy országunknak romlására, pártütésnek okáért sem közönséges, sem részszerint való gyűlést ne indítson, hanem közönségesen egy helyre gyűljünk, s a megbántott félnek segélytünk, hűségünket is megtartván, királyunkat találjuk meg, hogy így közönségesen tanácsot tartván, jobb móddal álljunk ellene, míg a helynek messze volta miatt mi is a kutföldre, t. i. királyunknak kegyelmességéhez és Magyarországnak segítségéhez, kinek mi is tagjainak hivatattunk és vagyunk is, illendő orvosságért meheestünk stb.”

Ezen okmány László király korából eléggé mutatja, hogy a székelyföld a magyar királyság külön tagja volt, s egy külön Erdély fogalmával semmi összeköttetésben közjogilag nem állott.

De magánjogi tekintetben is egészen külön állott a székelyföld, s Erdélynek valami országos vagy tartományi fogalmával e részben is semmi organicus összeköttetésben nem volt, a mint bizonyítja ezt Verbőczy harmadik törvénykönyve III. r. 4-dik cizme, mely mondja, hogy a székelyek a hivatalokat egymás között maguk osztják ki, saját törvényekkel, saját ítélőszékekkel bírnak, még a halálos büntetés is a székelyek grófia előtt hozott, sőt hogy Erdélyvel semmi közösségben nem állott, még világosabban bizonyítja, hogy a H. T. könyv III. r. 6-dik cizme szerint székelyföldről három forintot felül haladó pör egyenesen a magyar királyi curiahoz appelláltatott.

A székelyföld ezen külön állása megmaradt a nemzeti fejedelmek alatt is, annyi különbséggel, hogy gróf méltósága a fejedelmről ruházott, s ennek folytán első felhívási törvényszéke a megyékkel közös királyi tábla lett, mely azonban az illető kérdésekben legutóbbi időig is a székely és-törvények szerint ítelt.

A leopoldi oklevél a székelyföldet szintén külön említi meg, s ez alapszerződésen is áthúzódik az, hogy ez Erdély egyik külön része, s ezen politikai külön állás nem csak az 1790-ig fenállott curiatum votum, de még az által is körvonaloza volt, hogy például az 1702-ki fehérvári gyűlésen hadi segedelem szavaztatván meg, az, hogy ez kik által fizetessék, és minő közegek szedjék be, egyenesen a székelyszékek képviselői által ott a gyűlés helyszínén külön határozottatott el.

A székely grófi cím a fejedelmre menvén át, s ezzel a másod bíraskodás is különállóságát elvesztvén, ezután a régi székely nemzeti gyűlések szokásból kimentek, a helyhatósági jogot a külön székek külön gyakorolták, s ez által az egyes székek helyhatósági institutójának a magyar megyék institutójával azonosossága annyira megalapult, hogy ma, midőn a megyei jog szervezése megtörténik, azzal egyszersmind a székelyszékek szervezése is meglesz, s így a megyei élet assimilatiojában semmi fennakadás sem fog történni.

De egy történelmi és jogi igazságnak, a mely soha kétségbe nem vonatott, fenn kell maradni, s ez az, hogy a „székelyföld“ a magyar királyi koronának egyik közvetlen része. A magyar korona másik erdélyi része:

II. A megyei kerület.

(Előbb megyék, később magyar megyék név alatt.)

E vármegyék szintén külön helyhatóságokból, vagyis megye-községekből egy külön csoportozatot képeztek, mely csoportozat élén a vajda állott, a vajdai törvényszék levén ezen terület másodbíró-sága, kihez a megyékről a perek feljebbveztek, harmadbíróskodás szintén a királyi curia levén. A Deér. Trip. III. r. 3. tit. 6. §. szerint.

Ezen vármegyei területen jogbírósági viszony fejlődött ki, politikai joggal itt csak a nemesség bírt.

A vármegyék küldötteik által vettek részt a királyok alatt a magyar országgyűlésen, de az akkori háborús időkben a közlekedés rendkívüli hiányai miatt tartottak ezen vármegyék is oly közös gyűléseket, melyeken a sürgősségi hadi készülődéseket és más helyi intézkedéseket a megyei statutorius jog alapján megtehették.

Ezen gyűlések vajdai edictumok által hívatlak össze, s „nemesi gyűlések“-nek (conventus nobilium Transylvanorum) neveztették, de — éppen nem voltak törvényt alkotó gyűlések, s az ezen conventusokon hozott törvényeknek Corpus jurisunkban semmi nyoma sincs.

Egy néhány felületes magyar történész ezen nemesi gyűléseket erdélyi országgyűléseknek ítélte fel, alapul használván a Htk. III. r. 3. tit. 10. §-a, a hol pedig csak a nemesek gyűléséről van szó, a min kapva az Erdélyt separálni törekvő burocrata lapok, vitatni kezdék, hogy Erdélynek lettek volna a királyok alatt is rendes országgyűlései. Erre csak azt felelhetünk: mutassanak egyetlen egy szentesített törvényt, a melyet ez országgyűléseken hoztak volna, avagy egyetlen ily conventust, a hol a székely hatóságok küldötteik által megjelentek volna.

A conventus nobilium nem volt egyéb, mint a székely és szász nagyobb helyhatósági gyűlése-höz hasonló gyűlése a megyei területnek, mely nemzeti gyűlésnek nem nevezetett azért, mert a nép csak a nemesség vála, a nemesség pedig magyarokból és oláhokból egyaránt állott.

A vajdai méltóság szintén a fejedelmi hatalomba, s a vajdai másodbíróskodás a királyi táblába olvadván fel, a közigazgatásra nézve is a főispánok és fejedelmek közti közép közeget, minő a vajda vála, feleslegessé vált; e szerint itt is a megyék collectiv helyhatósági joga helyett azoknak külön municipalis joga fejlődött ki, mely a „nobilium conventus“-okat feleslegessé tette, a minthogy a separatio után ily conventusok nem is tartottak.

A leopoldi oklevél után szintén fennmaradt a megyék külön részi joga, jó ideig (1790-ig) fennállott még curiatum votuma, s a megyék éppen oly külön pecséttel bírtak, mint a székely- és szász-föld, melylyel a három rész unioja után együtt kötött törvényeket megpecsételték.

A királyság harmadik erdélyi része:

III. A királyföld.

(Szász-föld, fundus regius.)

A XII-ik században második Géza király hozott be Erdélybe egy német telepet, melyet annak keleti részébe, a korona birtokára telepített le, részint hogy a műpart általuk fejlesztse, részint, hogy azon nem népes vidéket az ezen telep által fizetendő „lucrum camerae“ által, mely András király kiváltság-levele szerint 200 ezüst markára ment, a kincstár érdekében jobban hasznosítsa.

Ezen terület „Szeben-vármegye“ nevezet alatt ismeretes a királyok korában, nem foglaltatván ebbe bele Medgyes és Selykszékek, melyek a székelyföld hatósága alá tartoztak, nevezetett a királyföld „peculium fisci“-nek is, mely elnevezés azonban a nemzeti fejedelmek alatt a Comp. Const. III. r. 13. tit. 6. cikkben eltöröltetett.

Ezen királyföld szintén az Endre-féle 1224-ben kelt kiváltság-levélben körvonalozott saját határai között külön helyhatóságot képezett, mely a székelyfölddel éppen semmi összeköttetésben nem állott, a korona javainak kezelésére nézve alá volt rendelve az erdélyi vajdának, de közigazgatási és igazságszolgáltatási tekintetben a szebeni ispán alatt állott, a kinek másodbíróskodását szintén egyenesen folyamadott a magyar királyi curiahoz, az ispánt a király nevezte ki és confirmálta az Andreanum diploma, a Comp. Const. II. r. 1. t. értelmében, s a királyi tanácssal állott összeköttetésben, mint a többi magyar megyék főispánjai. (Az ispán egyszersmind királyi kormányzó tanácsos is lett hivatalánál fogva, a Leop. dipl. 9-ik pontja szerint.)

Intézményi jellegére nézve különbözött a többi erdélyi részekétől, területén nem volt jobbágy-ság, a megyéken, nem is volt általános nemesség, mint a székelyföldön, hanem volt a várospolgári jog-egyenlőség.

Ehez képest magán-törvénykezésében mulhatlan szerepet kellett vinni a helyi szokások magán-törvényeknek, a melyek megyei statutumok minőségében Báthori István fejedelem és lengyel király által megerősítették, és érvényben is állottak 1849-ig, megerősítetve a leopoldi oklevél 3-ik pontjában is, mint „iura municipalia Saxorum.“

Ezen törvények szerint ítélték a helyi ügyekben első és másodbíróskodást, míg a nota eseteiben az országgyűlés a nagyobb hatalmaskodás, communitas ellen mint prima instantia, és depositum esetében mint appellatorium forum, a királyi tábla volt ezen területnek is felsőbb bírósága: a főtörvényszék szintén a királyi curia, és később az ezt felváltott közegek levén.

Birtak tehát a szász-székek is az első, s a székek összege a másodbíróskodás jogával, mely másodbíróskodás többi időkben az egyes szász székek delegatusai által, az ugynevezett universitas által gyakoroltatott, mely utóbbi szervezetet 1795-től 1805-ig kelt udvari normatívumok által alapította meg, s mely universitasnak feladata volt a szász nemzeti vagyont kezelni, a másodbíróskodást gyakorolni, s a comes megválasztását közvetíteni az által, hogy az egyes székek által jelölt hat-hat egyén névsorát bevette, ezt Szében-szék gyűlésének átadta, hogy az belőle hármat kiválasszon, kik közül aztán a király egyet megerősített.

Hogy az egy Szeben-megye mikor vált több székhatalossággá, azt nem tudjuk. — Nagy Lajos király korában már hét szász-székről van említés, melyeknek élére közigazgatási tekintetben a király által kinevezett királybíró, a néptől választott polgármester és székbírók (Stuhlrichter) állottak; ellenben láttunk Mátyás király korában kelt regalist, melyben a királyföld, mint comitatus Cibiniensis hivatik meg, hogy a magyar országgyűlésre négy-öt képviselőt küldjön.

Korunk azonban már az egyes szász-székek municipalis jogkörre tökéletesen kifejlődött. A királyföldön levő kilencz szék és két vidék külön gyakoroltak minden helyhatósági jogot, külön választák és látták el utasításokkal az országgyűlésekre küldött követeket, s közép közegek, az universitas, csak a székek delegatioja volt mindig, a közbirtok kezelése s a másodbíróskodás gyakorlására.

De meg volt a királyföldnek is külön pecsétje, meg csaknem a mult század végeig curiatum votuma, az erőszakkal országgá felülvált Erdélyben.

A miből látszik, hogy külön részi állását Erdély fogalmában a királyföld is mindvégig, míg lehetett, fentartani törekedett, a mi eléggé bizonyítja, hogy Erdély országos fogalma mennyire erőszakolt vala.

Erdélyi része volt tehát a királyföld is a magyar királyságnak, lakott a szász nép az oláhokkal és besenyőkkel együtt jogegyenlőségben, a királyi

korona birtokán, a honvédelemben nem igen erőltette ugyan meg magát, mert alig adott annyi fegyverest, mint egy jó nagy székely falu, Endre kiváltság-levele alapján hadidőn benn az országban, ha a király vezényelt, 500, külső hadakozásra 100, ha pedig valamely zászlós ur vezérelt, 50 fegyverest tartoztak adni, s e részben akkor sem erőltették meg magukat, midőn Erdély az osztrák házból királyok alá visszament, s e véraldozatot a nemzeti accorda szerint csak annyival emelték, hogy a hét-bírák brassai jósága után még 36, a szebeni után pedig 12 lovas harcász kiállítására kötelezték magukat, de Erdély műiparának tetemes lendületet adtak, székeikben egész város-rendszer fejlődött, s a székek egészen a városok jurisdictioja alá tartoztak. (Folytatjuk.)

Ertesítés

a Bécsben folyó hó 17-dikén megnyitott gazdasági kiállításra szánt czikkokról.

(Folytatása és vége.)

Függelék.

I. A Rajka-ekékről.

Rajka Péter kolozsvári gépgyáros, ezen sorozat 1. és 2-dik száma alatt följegyzett két ekét állította ki, melyek szerkezetére a kizárólagos szabadalom iránti folyamodását az illető helyre már be is nyújtotta.

Az erdélyi gazdasági egyet mult év nyarán próba-szántást tettetett egy ily nemű ekével, melynek kitűnő sikere volt.

A tisztelt kiállítási bíróság ezen ekék czélszerűségét bizonyára fölmerni és méltányolni fogja, de a látogatók figyelmét óhajtjuk rájuk fordítani, midőn a kiállító néhány felvilágosító megjegyzését közöljük.

Leglényegesebb javítás ezen ekéken a gerendely görbésége, melynélfogva a borozda mélysége az összekötő láncz rövidítése vagy hosszítása által könnyen és pontosan szabályozható.

A gerendely görbésége által elérjük azt, hogy az eke kisebb vagy nagyobb borozda-mélységnél egyiránt szabályosan dolgozik, mivel a terü suly-pontja minden esetben a húzási vonalba esik.

A többi részek szerkezeténél a legnagyobb figyelem fordítatott az egyszerű erős és czélszerű alkotásra.

Igy a húzási-vonal párhuzamban van állítva a gerendely görbésével. Az 1-ső számú eke ke-rekei egyenlő átmérőjűek, miáltal a körbe forgási hajlam ki van kerülve, s a külső kerék magasságának hiánya a tengely görbésével van pótolva. A gerendely-vánkos mozgatható, miáltal a borozda szélességét szabályozhatjuk. Az eke orra külön a rabról van alkotva, hogy kiserelés vagy újítás esetében könnyebben legyen eszközölhető.

Az ekék ára 60 és 50 forintban csak éppen e jelen kiállított példányokra nézve határozatott, éppen ilyen szerkezetű ekék, kevésbé költséges kiállítás, olcsóbban és pedig az 1-ső számú 42 ft, a 2-dik számú 36 ft-ért megrendelhetők.

II. Juhtenyésztésünkről.

Gyapju kiállításunk 18. száma világos bizony-sága a szakember előtt haladásunknak, melyet e téren tettünk.

Az erdélyi gyapju hosszúságáról eddig is ismert és keresett czikk volt, de annyira durva, hogy külföldi kereskedésre éppen nem volt alkalmas.

A gazdasági egyet néhány tagja 3 évvel ez előtt 32 angol kóst (Lincoln-faj) hoztattak az úgy-nevezett paraszti juhak nemesítésére végett, lincoln-faj gyapja selyem fényért választott, mely miatt az angol gyapju-kereskedésben „Luster Wool“ néven ismeretes.

A kiállított kereszteszések bizonyítják, hogy a választás szerencsés volt. A gyapju finomabb, hosszabb és tömöttebb és szép fényűvel bír, mi eddig juhainknál éppen nem volt feltalálható.

Az eddigi erdélyi gyapjunak mázsája mosatlanul 20—25 forinton kelt, míg a kereszteszett gyap-jak példányai Angolhonban fontonként 2 schillingre becsültettek, mi mázsánként körülbelül 125 ftot tesz.

Ez évben mintegy 500 kereszteszett fajú juh fog Erdélyben nyírtni, jövő évben már reméljük e

szám 2000-re fog szaporodni. A félvér kosok nagy-on keresettek s darabja 20 forinton fizetetik.

Még nem tudjuk, hogy az erdélyi fajok közül melyik leginkább ajánlható a keresztezésre, ez iránt is azonban a szükséges kísérletek folyamata-ban vannak.

A b. Bornemisza János 6. és 7. számok alatti keresztezett fajai, Lincoln-kos és paraszti juh keresztezése Erdély északi részéből. A b. Bánffy Daniel 1. számú gyapja mezősegi anyávali keresztezése.

Gr. Mikó Imre 9. és 10. számok alatt tiszta erdélyi fajok gyapját állítja ki Erdély déli részéből. Ezek keresztezésétől jó sikert várhatunk.

Páget János 18. sz. alatt egy, tiszta lincolni kos 13. és 17. szám alatt két külön fajú erdélyi anya gyapját 11. és 12. sz. alatt, egyik faj bárányainak 15. és 16. szám alatt, a másik faj bárányainak gyapját állította ki.

III. Selyemtermelésünkről.

Erdély selyemtermelése csak a legújabb időben kezdett jelentősebb lenni. Kolozsvár vidékén 1862-ben termeltetett először nagyobb mennyiségben. Gubóink kitűnőek voltak, s legnagyobb része Olaszbonba szállítottat tojástermelés végett.

1863-ban a milánói faj adott jó eredményt. Szamosujvár, Szent-Benedek, Bethlen, Gernyeszeg és Kékes jelentékeny mennyiséget termeltek. Kolozsvárt az Andráscsowszky nővérek ez évben 6 mázsa gubót termeltek és gyűjtöttek össze. Csáki-Gorbón és Zsibón 30 mázsa termeltetett.

1864. és 1-65-ben kedvezőlen időjárás és a hernyók különböző betegségei miatt az eredmény csekély volt. A jelen év jó sikerrel biztat, s Olasz-honi és japáni tojások nagyobb mennyiségben hoztattak. Az erdélyi nyers-selyem fontja eddigelé 16—19¹/₂ forinton kelt.

IV. Szőlőművelésünkről.

Erdély bortermelő vidéke az erd. gazdasági egyet által 6 borvidékre osztatott, melyek vizout 18 kerületre oszlanak.

Borkiállításunkhoz Erdélynek egy borászati térképét mellékeljük, melyen nemcsak a borvidékek és azok kerületei kijelölve vannak, hanem minden helységnek termelési minősége szemléltethető. És pedig az I. oszt. bortermő helységek egy vörös, a II. oszt. kék, a III. osztályu bortermelő helységek sárga vonással vannak jelölve. Az első osztályu s kettős kereszettel jelzett helységek a legkitűnőbb borokat termelik.

Erdélynek jelenleg 49610 hold 412 □° szőlője van, mely az egyes kerületekben következőleg oszlik fel.

Sorszám	Megnevezése	A bortermelő helységek száma	A szőlők kiterjedése	Hold	□°
	a borvidékek	az al-osztály-zatnak			
I	Alsó-Maros	Maros	34	793	1387
		Hátszeg	59	1634	1274
		Szászvaros	40	1600	910
		Hegyalja	25	1950	614
II	Közép-Maros	Maros	38	1450	192
		Aranyos	17	1193	1448
III	Kis-Küküllő	Nyárad	96	2466	1499
		Kis-Küküllő	82	5927	1028
		Maros-Küküllő	53	1995	879
		Szécsák	63	4346	132
IV	Nagy-Küküllő	Medgyes	88	7436	808
		Olt	64	2755	1200
		Sajó	49	1714	964
V	Mezőség	Szamos	108	2538	881
		Maros	85	1277	1493
		Zilah	37	1615	934
VI	Szilágy	Hegyhát	44	1721	649
		Ermellék	67	7190	120
		Összesen	1049	49610	412

1848 óta Erdély bortermelése sokat hanyatlott. A nagyobb földbirtokosok szőlőkertjei 1848-ban legnagyobb részben a forradalmi mozgalmak áldozatai lettek és több évig legelőnek használtattak. Annak, hogy jelenben a külfölddel borkereskedést nem folytatunk, legfőbb oka, vasutaink hiánya. Amár azért, hogy boraink nem oly jók, mint lehetnének, saját magunk vagyunk felelősek. Szőlőművelésünk elhanyagolt szőlőfajainkat, vagy éppen

nám az önző Fontenelle-t *) és megmutatnám. Ha arra a francia ösztönre hallgatnók, melyet fennebb kijelöltem, a multnak fordulnók örömet, s azt mondanám, hogy örökre sajnálni lehet, hogy a dolgok más irányt nem követtek háromszáz év óta. Haszonlatlan és már most tökéletesen meddő sajnálkozás. De hogy olyan messze ne menjünk, nem gyógyszer-e, ha az ember helyzetének valódi megismerésére juthat, ha szerencsétlenségeinek oka feltett elmélkedés és hibáit s fogyatkozásait bevallja? Ha egyszer ez a bátorságunk meglesz, akkor már egy nagy lépést tettünk, mert szakítani fogtunk veszedelmes szokásainkkal. Megismerni a maga valódi helyzetét annyi, mint azt felére átalakítani. Egy német ábrándozónak van egy mély gondolata, melylyel szeretnők bejárni jelen értékesítünket: „Közel vagyunk a fölbredéshez, midőn azt álmodjuk, hogy álmodunk.“ Törekedjünk tehát egész erőnkkel eljutni erre a szerencsés álomra, a fölbredés jelére és postájára.

Marosi Gergely.

*) Tudnunk kell, hogy ez a jó ur azt mondotta, hogy ha neki minden igazság a markában volna, a világot ki nem nyitná, nehogy elterjedjen.

Ford.

TÁRCA.

Az ember egyénisége az ujabbkori társadalomban.

Montegut Emil után francziából.
(folytatása és vége.) *)

Mindazonáltal ennyi akadályok dacára is, a szabadság ereje annyira hatalmas, hogy teljességgel nem kell kételkednünk végleges diadala felől, s mégis egy ellenvetés merül itt még fel. Én teljességgel nem kételkedem, Francziaországot illetőleg sem, az egyéniség erőhatalma felől; mert az annak igen sok és nevezetes példái szolgáltattak. Csak túlzó és önmérséklési ereje felől lehet kételkednünk. A passiv ellentállás szellemére a legnehezebb szert tenni, mindazon minőségűségek közül, melyek az egyéniséget teszik, a melyek a szenvedélyből erednek, azokra elég könnyű szert tenni.

*) Lásd a „Kolozsvári Közöny“ 44. 53. 54. 56. 57. 59. 62-dik számait.

nem, vagy rászul választjuk meg, pinczekezelésünk-ről pedig jobb ha hallgatunk. E hiányokat pótolni alakult a kolozsvári pincze-egylet, a gazdasági egy-let néhány tagjából. Pinczekezelésünk emelése vé-gett egy rajnavideki gyakorlott pinczemeszt volt ez egylet szerencsés megnyerési, ki egyszersmind a rajnai szőlőszetérti s abban hazai szőlőtenyész-tőinket oktatja.

Az itt kiállított borok csak három hó óta van-nak kezelése alatt. Szőlőmivelésünk emelését s szőlő-fajaink megválasztását illetőleg szintén észreve-hető a haladás. Egy évtizeddel ez előtt néhány riesling ültetvényével kezdtünk meg, mi 3—4 év óta nagy haladásnak örvend. A három utolsó év-ben több százezer külföldi szőlőtő lőn ültetve. Ed-dig a riesling, traminer, opporto és különböző mus-katályok szaporítottak nagyobb mértékben, múlt évben olasz riesling, zamatos traminer és a legjobb francia fajok ültetettek. Jelenleg Erdély szőlőhe-gyei burgundi és champagnei pinots, medoci car-benets és carmeneres, sangvinon-blanc és semillon-blanc fajokkal díszelkedhetnek, mely utólsóból ké-szül a híres santerne-chateau-d'yquem-bor. Ha e fa-jokkalis kísérletek jó eredményre vezetnek, nyere-ményünk nem csekély lesz, mivel eddig a zamatos szőlőket nagymértékben nélkülöztük.

A kolozsvári pincze-egylet sem fáradtságot, sem áldozatot kimélni nem fog maga elébe tűzött céljának — borászatunk emelésének — kivételére, bár annak elérésére kevés reménye lehet addig, míg kereskedelmi forgalmunk az annyira óhajtott vasutak létesítése által újabb lendületet nem nyerend. V. Nehány szó Erdély sajtteljesítéséről.

Ez osztály két számról is szólunk pár szót. Kis hazánk kedvezőbb viszonyok között, sajtteljesí-tésével Svájcra vetekedhetnek. Ez iparág a tö-kélyesítés nagyon alant fókán áll s mégis számos jó sajtméneim vannak. Székelyföldön és Brassó-vidéki sajtteljesítők izetességek és tartósságuk végett érdemelnek említést. Hiszszük is, hogy a brassói kereskedelmi kamara nem mulasztotta el, mi ne-künk nem sikerült, hazánk jelesebb sajtteljesítőit e kiállításra bemutatni. Vidékünkön a b. Bánffy Dá-niel borsai és Paget János aranyos-gyeresi tehén-szetei érdemelnek említést.

Gyeresen 30, részint angol (ayreshire-i), ré-szint tirolai tehénből ez előtt néhány évvel alakítat-tott az első rendszerezett tehénestet. A tirolai tehe-nek a tej jósága és bősége emelésére angol bikák-kal kereszteztetnek. Az ifjú tehének jó tejelők. Nyár-ban kövér réteken legelnek s az éghajlat kedvező nekik. A különbség az erdélyi és ezen faj közt szembeszökő, míg azok soványak, ezek kétannyi tejelést mellett feltűnő jó husban vannak. A sajtké-szítés svájci modorban történik. Télien, kis lágy sajtok (cheorettes) is készíttetnek, melyek fontonként 50 kron, a kemény sajt mázsája pedig 30 forintot árultat, kivétel nem történik.

Kolozsvárt, 1866. májushóban.

Küzl: Szász Róbert,
bizottmányi tollvivő.

Levelezés.

Bukarest, május 24.

I. Károly Moldva-Olahország fejedelmének fo-gadtatása és az országgyűlésben mondott beszéde a „Romanul” után.

„I. Károly Románia fővárosában van. Múlt vasárnap Turnu-Szeverinben román földre lépén, azon Bukarest felé indult, a nélkül, hogy ott meg-pihent volna. Hétfőn este Golesten állapodott meg. A legelső ház, melyben az egy és oszthatatlan Ro-mánia fejedelme megpihent, a legelső román anya: a Golestzkué anyjának háza vala. Ezen édes anya minden vagyonát a hazának áldozta fel, és ennél is többet, lelkének minden vagyonát, lelkének lel-két: négy fiát. Harmincz évi küzdelem és szen-vedés után meg lőn eme tisztas anyának azon örö-me, hogy egy egész hosszú élet minden álmát meg-válósítva láthassa, hogy legelőbb fogadhassa hajlé-kába azon férfit, kire az ország ama nagy missiót bízta, hogy őt egy egyszerű jövőre vezesse.

Azon helyen, melyen egykor Vladimireszku Tudor táborra, a nemzeti függetlenség táborra, fektűt volt, intezett Románia fejedelme a pitestikekhez, szép emlékeket, fényes reményeket felkeltő beszédet. Kedden 8 $\frac{1}{2}$ órákor indult el Golestről, Gyika Já-nos Golestzku Miklós kíséretében, délután 2 $\frac{1}{2}$ óra-kor fogadtatott a rondellában a helytartóság, mi-niszterek, a város bírája, a czéhek mesterei stb. által. Minden utca tele volt néppel, a hol a feje-delem bevonult a városba. Az ablakok lobogókkal, szönyegekkel, koronákkal stb. voltak ékesítve. Eze-renként bullottak az ablakokból a virágokréta a fejedelm kocsijába, számtalan felkiáltások kísé-retében. A metropolia érve bement a templomba s a szolgálatot végig hallgatta. Innen az ország-házba ment és az alkotmányos esküt letette. A fe-jedelmi felé jövelekor tenger nép folytonos él-jenzéssel kísérte, ez után a nemzetőrség, rendes katonaság, a darabontok és határőrök elléptettek előtte. Este az egész város ki volt világítva s, vi-dám néptömeg ünnelölt az utcákon. A legőszintebb öröm uralgott, mert a fejedelm feleletei az üdvözlő beszédekre a szíveket megnyitotta. Ma fogadta az országgyűlés tagjait, a katonai és nemzeti tiszte-kei, feleletei románok voltak, telve szabadság-al és férfiasággal. Alig telt el egy nap, már is

nagy a bizalma a jövőre. A jósélek jők s bizunk, hogy a tettek igazolandják is.”

Az országgyűlésben történeteket így adja elő. „Ma, kedden, május 10/22-kén 3 $\frac{1}{2}$ órákor lé-pett be I. Károly ő fensége az országgyűlésbe, a képviselők felkiáltásai közepette. Ő fensége a trónba ülén, a metropolit és helytartósági tagoktól körül-véve. Haralombi helytartósági tag felolvasta a kö-vetkező esküt: „Esküszöm, hogy a haza törvényei-hez hű leendek, Románia vallását megvédem, va-lamint integritását is s alkotmányos fejedelemtént uralkodom.” Erre a fejedelm kezét a feszületre és evangéliomra téve, felelte: „Jura, azaz: esküszöm.” Ez után az esküförmőt hitelesítették. Kosztachi el-nök pedig következő beszéddel üdvözölte: „Fen-ség! A gyűlés nevében, melynek szöszölője vagyok, tolmácsolom fenséged boldog uralkodását, mit szí-vünk mélyből óhajunk. A nemzet, melynek kép-viselői vagyunk, nem kimélni semmi áldozatot, hogy fenséged trónját megerősíthesse s közremű-ködhessék nagyszerű missiójának, Románia nagy-ságának és jövőjének megalapítására.” Eljén I-ső Károly! a gyűlés ezt többször ismételte. Ő fensége válasza: „Önként választatván meg e nemzettől Románia fejedelmének, elhagytam minden ingado-zás nélkül hazámat, családomat, hogy e nép hívá-sának megfeleljek, mely sorsát (reám bízta. Eljen-zés.) Lábamat e szent földre tevén, egyszerre ro-mán is lettem. A népszavazat elfogadása, jól tu-dom, nagy kötelemeket rak előmbé; remélem, be-fogom teljesíteni. Én öszinte szívet, erős akara-tot, s új hazám iránt határtalan hűséget hoztam magammal és a törvények iránti azon legőzihetlen tiszteletet, melyet őseimtől örököltem.” (Hosszas éljenzés.)

„Ma polgár, holnap, ha kell, katona. Megosz-tok önökkel jó és rossz sorsot egyiránt (ismételt éljenzés), e percztől fogva köztünk minden közös. Eljyjenek bennem, mint én önökben. Egyedül csak isten tudhatja, minő sorsot mért hazánkra. Résznük-ről köszönjük meg s tegyük meg kötelességeinket. Erősödjünk egyetértve. Egyesüljünk, hogy az ese-mények színvonalán megállhassunk. A gondviselés, a mely önk választottját ide vezérelte, s a mely minden akadályokat legyőzött az én utamban, mű-vét teljesítetlen nem fogja hagyni. Eljen Románia!” (Hosszas éljenzés.) Ezzel a gyűléstől távozott foly-tonosan éljenzettel.

Ma az itteni rom. kath. templomban — a ba-raciában — volt nagy tedeum, a fejedelm pol-gári ruhában volt jelen, a konzulok közül csak a francia, ez után a laktanyákat és kórházakat lá-togatta meg, ekkor már egyenruhában volt öltözve. A törökök még nem jöttek át a Dunán, de 40 ezer van Ruscukban.

r. l.

Balázsfalva, május 20.

E lap idei 56-ik számának „Belföldi levele-zés” rovatában a tordai rendes levelező azt hánya szemére a balázsfalvi házassági törvényszéknek, hogy miután ez tordai Pap Mariát, mint fölperest, férjétől Lázár Todoról, kegyetlenség címén ágy-asztaltól egy izben elválasztotta; másodsor a nő kihallgatása mellőztével oly ítéletet hozott, miszerint ez menjen vissza férjéhez s küll tisztai erővel is szoríttassék rá. A törvényszék ezen eljárását, a r. levelező ur annak látszik tulajdonítani, hogy az említett férj Balázsfalván járt volna, csak nem mondja tisztán ki, hogy vesztegetve.

A közvélemény s a balázsfalvi házassági tör-vényszék becsülete érdekében hivatva érzem ma-gam az irt tárgyban következő felvilágosítást adni: Igaz, hogy a balázsfalvi házassági törvényszék 1864-ben elválasztotta Pap Mariát férjétől, de csak ideiglenesen, míg hitelesen bizonyonyítatik férje megjobbítása, mikor is fölperes köteles leszen há-zastársával az életközösséget újból folytatni.

Tizennégy hónap lefolyta után, f. év január havában Lázár Todor bebizonyítandó megjobbúlás-t ügyvédje Vajna László által három oklevelet küld az irt törvényszéknek. Az első Torda város tanácsának f. év január 8-kán kiállított, közhitű bizonyítványa hivatalosan bizonyítja, hogy: „Lázár Todor ellen sem a tanács, sem a tanácsai rendőrség előtt eddigleg semminemű panasza nem volt emelve, ellenben neje Pap Mária ugy ismertetik mint rozsl jellemű személy.” A második, Torda város főhadna-gyi rendelete folytán, a szolgabírónak egy törvé-nyes kinyomozása, melyben hét hitelesen kihalla-gott tanu egyhangulag azon vallomást teszi, hogy: „Kérdéselt Pap Mária, mióta férjétől, Lázár Todor-tól kívánt megkülönböztetni, egy 25 éves ifjával, Ács Jánossal tart s most is vele lakik; ámbár sok ver-sen a nevezett fiatal elhagyta, de mégis irt Lázár (Pap) Mariától nem nyughatván, újból magához hódítván, a fiatal semmikeppén töle szabadalmat nem kaphat.” A harmadik egy papi bizonyítvány, azt tartja, hogy Lázár Todor egy becsületes em-ber, s ebben beigatott kilencz ekleziásai gondno-kok azon vallomást teszik, hogy Lázár Todor-nak ezeltől is, de kiváltképpen mióta nejétől Pap Mariá-tól elválasztatott, oly magaviselete van, hogy róla semmi rossz sem nem hallottak, sem nem tudnak.

És ezek azon indokok, melyeknek erejében a házassági törvényszék indítva lőn e válóper-ügy-ben hozott előbbi határozatát módosítani, Pap Ma-ria által nyilvánosan folytatott botránkozott életet megszüntetni s ötöt férjéhez Lázár Todorhoz, annál

inkább visszaparancsolni, minthogy ez késnek nyi-latkozzék, nejenek az elválása után elkövetett hibáért megbocsátani s ötöt visszafogadni.

Pap Mária kihallgatását pedig fölősegesnek találta a törvényszék, mert előre látható vala, hogy ámbár a férje eleget tőn a törvényszék feltételei-nek, ő mindazonáltal vonakodni fog férjéhez vissza-menni s hajlandóbb lesz az említett ifjával botrány-koztató életet továbbra is folytatni, mintsem férjével törvényes életet élni.

A tordai rendes levelező nr azon tétéle, hogy Lázár Todor Balázsfalván járt és ő vitte peres ügyében a törvényszék ítéletét, merő koholmány. Lázár Todor a törvényszék tagjai közül egyikünk se ismeri, s nem is láttuk szemeinkkel soba. Ő peres ügyében minden írományait ügyvédje, Vajna László ur által közölte a törvényszékkel posta után, és ez határozatait szinte posta után vele, a tordai esperesi helyettese által.

Ez levén a valóságos tény állása, kérjük a tordai rendes levelező urat, hogy ha bizonytalan tudomású tényeket közöl a bíralkokban, egy erköl-csi testület iránt legyen kiméltőbb.

A. Blasianu,
h. törvényszéki tanácsos.

Különfelek.

○ A „Korunk” tegnapi nyitlteri czikkében előforduló, s lapunk szerkesztőségére vonatkozó té-tel ellenében elég lesz egész egyszerűen megje-gyeztünk, hogy Szentiványi ur t. megbízottjai előtt igazoltuk magunkat: miért kell a kérdéses nyilat-kozatok kiadását felfüggeszteni, s hogy egyelőre egyebet nem tehetünk, erre nézve megnyugodtak volt.

○ A nagyhid vámvételi jogának mos-tani haszonbérli által felállított gyakorlat ellen több oldalról hallottunk már panaszokat, melyeket kívánatos lenne, ha az illetők figyelemre méltatná-nak. Az 1866-ban kiadott vámtarifában meg van határozva, hogy Kolozsvárt is adót fizető falusi birtokos saját marháival Kolozsvárra küldött szál-lítmányokért vámot fizetni nem tartozik. E jog mindig fenállott, s azt se elvenni, se mestersé-ges akadályok gördítése által annak jogos élvezé-sét megnehezíteni nem szabad, valaméddig a tör-vényhozás maga másként nem intézkedik. Ezért a tanács által kiadott tarifában e jogot respectálva is látjuk. De az új haszonbérli (Tuscheb és Kis Sándor urak) a tarifa határozatai ellenére vámszedőiknek megrendelték, hogy mindenkitől vámot vegyenek. A Kolozsvárt is adót fizető falusi birtokos aztán városi polgári jogát biztosít-andó, elisétálhat a haszonbérli urakhoz, s ha a vámjegyek előmutatása mellett a kivallatást kial-lotta s igazolta magát, hogy mit szállított, mikor szállított, saját marháival szállított-e? stb. a vámot visszafizetik. S ezen a mulatságon át kell esni a legismertebb birtokosnak is, kinek az eddigi usus szerint elég volt sajátkeztű czéduláját muttatni elő a szállítmány vámmentes természetéről. Ez in-tézkedés nem egyéb, mint méltatlan nehezékekkel való paralyálása a jognak, mi annyival kevésbé megengedhető, mert ha netalán visszaélések meg-gátolása végett léptettezt is életbe, bizony nem nagy mesterség számban tartani, hány olyan falusi birtokos van a környékben, ki egyszersmind városi adót fizet, s kit a mentesség megillet.

○ Koszorozott pályamű. Beküldetett szerkesztőségünkhez „A bujakoralakok kör- és gyógytaná”, orvosok és művelt nem orvosok szá-mára: a magyar orvosok és természetvizsgálók XI. nagygyűlése által a Patak-díjjal koszorozott pá-lyamű, irta halasi és köröskényi Spányik József. Budán. A magyar kir. egyetem nyomdájából 1866. Fordítás joga fentartatik. Ajánljuk figyelembe tuda-mányos irodalmunk ezen legújabb termékét, mely Királyhágón inneni szakembereink egyikének tollá-ból folyt.

„A „K—k—ban a következő örvendetes hirt olvassuk: „E f. hó 24-én tartatott meg Bécs-ben a jelen gazdasági kiállításon az eke-verseny. Biztos magán tudósítás szerint az összes ekek kö-zött a Rajkát találtak legjobbnak, a mi európai diadalnak nevezhető, tekintve, hogy a ver-senyben angol, francia, ausztriai és más gyárások készítményei vettek részt. Óhajtanók, hogy szorgal-mas gépészünk anyagi hasznát is venné e diadal-nak, a mely újabb bizonyossága annak, hogy a külföldnek kell minket figyelmeztetni saját jele-seinkre.

„Tordán a napokban csinos táncvizigalmat rendezett a nőegylet, mely összesen 104 forintot jövedelmezett. Ez összegből 52 forintot az insége-seknek engedett át az egylet.

„A nyár folytán Suhr műlovar-igazgató ismét meg akarja látogatni városunkat, s ezuttal a híres szelidített oroszánokkal.

„Marosvásárhelyt Nagy Lajos és Fogarasi Rudolf előfizetést hirdetnek Jean Racine „An-dromache” című tragoediájára, melyet Zilabi for-dított magyarra. A 6 ivnyi mű előfizetési díja 60 kr. A tisztajövedelem az inségesek felségellésére lesz fordítva a kiadók által.

„A Királyhágón tuli lapok mind telve van-nak azon roppant károk leírásával, melyet köze-lebből ott a dör és fagy okozott. A legkittűnőbb bortermő vidékeknek még csak reményük sincs a

szütrehez, sőt sok helyt a gabonának is, különö-sen a hol virágzás közt kapta, tetemesen ártott. Az eddigi kár milliókra megy már, mindenesetre szomorú kilátás az ország mostani zilált körülmé-nyei között.

„A pár évig városunkban állomásozott gr. Wimpfen tábornagy is elutazott. E mindenkitől becsült férfiú rangtársai között minden bizonynyal a legnagyobb népszerűségnek örvendett azon loyális és előzékeny bánásmód miatt, melylyel városunk összes polgársága iránt viseltetett. Elmenetele előtt szívélyes sorokkal vett búcsut a városi előjáróság- és összes lakosságtól.

„A sétatéri kioszk ünnepélyes megnyitáson Salamon jó nevű népzene-társulata fog közre működni szombaton, másnap — mint már említett-tük — a helybeli ev. ref. collegium zenekara műkö-dése mellett fog a tó a közhasználatnak átadatni.

„A szomszéd Kajántó helységben egy szo-moru s a köznép babonás balhiedelme mellett tanuskodó esemény történt. Egy felszabadult közem-ber ugyanis, ki alaptalan keresetkéshez méltólag pe-rét elveszté, midőn a perköltség fedezésére a tör-vényszék által lefoglalt két tehencskéje elárverez-tetett, a fennmaradt 10 osztr. ért. forintot kezébe kapva, szomorúan ballagott haza, boszut forralva az alperes és a vélt perhamisítók ellen. E boszu először ezeknek kibőjtölésével kezdődött, de csak-hamar belátva ennek sikeretlenségét, más okosabb-nak gondolt eszközhöz folyamodott boszuját kiél-gitendő. A jó alkalom nem hiányzott. Egy kőbor sátoros-czigány-csapat mihelyt megtudta az illető szerencsétlenségét, rögtön ott termelt; a családnanya, ki varázsló képességét egy kis szemfényvesztéssel bebizonyítá az együgyű család előtt, felajánlá szol-gálatát és erősen állítá, hogy ő megcsinálja pár nap alatt, hogy a két tehenet visszakapják s a kár okozói a legnagyobb szerencsétlenséget fogják szen-vedni. A jóbízemű kárvallott azonnal megköté az alkut, átadta a megmaradt 10 frtot, a cigányné kérésére pedig, hogy annál jobb sikerrel babonáz-hasson, átadta gyermekei három pár csizmáját, czondráját, mellrevalóját, az asszony abroszját, ru-háit, tarisznyát s ráadásul egy csomó ázálékot. A cigányné ígerte, hogy pár nap alatt a városvegi vámosnál leteszi a ruhát s csak a 10 frtot tartja meg fáradtsága díján, s a szegény ember szeren-cse-kívánatai között állott odább a jól felpakolt csapat. S már most a kétszeresen károsult bottal üt-heti nyomát. Se pénz, se posztó.

„A hg Eszterházy ügy napról napra job-ban kezd kibontakozni: A „W—r” szerint e na-pokban W... magasabb állású hivatalnoknál is tar-tottak házmotózást, minthogy az illető a bérlet meg-kötése alkalmával szintén közreműködött.

„Legfelsőbb helyről a napokban adatott meg az engedély, hogy az összes északi hadsereg-nek a hadfelszerelési illeték kiszolgáltatassék; azt várják, hogy közelebb az összes déli és északi had-sereg a magasabb hadelőkészületi díjba lép, mit a háboru kitörésekor, a valódi harezí illeték követ.

„Jellemző hírként említi a „Times” párisi levelezője, hogy Metternich hg Napoleon császárral tartott szövátsi alkalmával ezeket mondá: A Du-nafejedelemségek kárpótlásul nem alkalmasak, mert Auszriának a „nemzetiségek” miatt különben is elég zavará van; adassék vissza neki az árulás által el-vett Szilézia és Holstein maradjon Poroszországnak (?); Velenze a háboru után, mint ajándék adatnék át a francziák császárnak, hogy azzal tetszés szerint rendelkezék. Ellenben Olaszországnak Austria soha sem adandja oda Velenzét.

„Prágában Benedek tábornagya, az északi hadsereg főparancsnokának egy rendeletet jelent meg, melyben a hadcsapatoknak szigorúan meghagyja, hogy ellenséges földön is a tulajdont szentnek tartsák s őrizzék meg a jó hirt, melylyel az ausztriai hadsereg e tekintetben is bír.

„Az „Agence Bullier” bécsi levelezője je-lenti, hogy Velenzében angol- és francia hadiha-jók váratnak; e hajók az illető nemzetbeliek vé-delmére szorítkozandnak.

„Helyreigazítás. A „Kolozsvári Közlöny” hasá-bain közlelőből közölt, az udvarhelyi tanári értekezletet tár-gyazó értesítésben jegyzetemi összetévesztése miatt azt a go-romba hibát követtem el, hogy a marosvásárhelyi Collegium birtokában levő két serleget az udvarhelyi gyűjtemény tárgyai közé soroztam. Nehogy e két serleget valaha udvarhelyszéki tanár-társaimtól számon kérjék, sietek tévedésemet e sorok ál-tal helyreírni. N. Enyeden, május 27-kén, 1866.

P. Szathmáry Károly.
„Sajónibók. A tanári értekezletől lapunk 61-dik számában kiadott czikk lényeges sajtóhibákkal jelent meg, u. m. a 9-dik sorban harez helyett harez, a diplomatia h. di-plomatiai, s hogy egybeket mellőzzünk: ugyanazon hasá-b alján alulról az 5-dik sorban „tanárai és védnökei élet-rajza” h. alaprajza áll hibában.

Politikai hírek.

Austria. Prága, május 24. Tegnap porosz katonaság nyomult előre egész Gellenau-ig (fél órá-nyi távolságra Nachdótl). A porosz határlakosok lánsákat és kaszkákat kaptak fegyverül. Hangula-tuk, mióta a katonaság megérkezett, egészen osztrák-ellenes. — A hadseregbe önkénytelen beléptettek száma itt tegnapig majdnem ezerre rugott.

Csehország korona-jelvényei tegnap este elő-vigvázatból Bécsbe küldettek, Hlawka helytartósági tanácsos és Brauner tr. országos bizottmányi tag felügyelete alatt. Az itteni állampénztárak utasitást

kaptak, hogy a rendelkezése alatti pénzkészleteket Bécsbe küldjék.

A „Wanderer” írja: „Az halljuk, hogy a francia követ Grammont herceg távirati meghívás folytán holnap gyorsvonattal Párisba utazik. A nevezett diplomatának meghívását a valószínűség némi jóval a congressus-kérdéssel hozzászólással. Mindazonáltal okunk van azon fölfevére, hogy Grammont herceg nem annyira a congressus, mint inkább a háború tulsulyra emelkedett esélye miatt idéztetett ura és mestere elébe, hogy az éppen várt esetlegességek miatt az egész Franciaországban egyedül mérvadó diplomata személyes utasításait átvégye.”

Angolország. London, május 25. Az alsóház csütörtöki ülésében Gladstone kijelenti, hogy a congressust illetőleg újabb felvilágosítással alig szolgálhat. — Angolország, ugymond, elfogadja a confentia-javaslatot, a legjobbat óhajtván, ámbár nem engedi át magát vérmes reményeknek. Az egybehívás alapja még nincsen teljesen kijelölve, nehézségeket azonban aligha fog okozni. Az erre vonatkozólag közölt hírlapi tudósítások helytelenek.

Franciaország. A „Köln. Ztg.” szerint „Napoleon hg egész befolyását felhasználja, hogy Franciaországot azon párt részére hozza mozgásba, mely mellett Olaszország van. Harsányan nyilatkoztatta, hogy jobb, már elejétől kezdve ezen táborhoz csatlakozni, mint bevárni azt, míg egy szerencsés fordulat Franciaország beavatkozását kedvezőtlenebb feltételek alatt mégis szükségesé fogná tenni. Mert Olaszországot magára hagyni, lehetetlennek tartja a herceg, és a császár is igen gyakorlati okokból egy pillanattal sem gondol arra.” Nevezetesen, mint követi Girardin a „Liberté”-ben a palais royal intéseit. Eredetileg békét prédikált, aztán Franciaország, Austria és Olaszország közti szövetséget Poroszországgal ellen; a herceg visszatért őta harezias lett, és ma, egyenes sugalmazás

folytán, francia-olasz-porosz szövetséget kíván Austria ellen, hogy a küzdelemnek mihamarabb véget vessék. — „Az emberiség azt kívánja — mondja Girardin — hogy Franciaország ne adja magát oda hamis nemeselettségnek. De hamis nemeselettség volna azt bevárni, míg Olaszország és Poroszország nehányszor vereséget szenvedtek. Minthogy az osztrák császár 1859-ben nem tudott Francia- és Olaszországnak ellenállni, 1866-ban Franciaországnak, Poroszországnak s Olaszországnak sem fog ellentállhatni. Lehető, hogy csak makacsságát drágábban fogja megfizetni, mint egy provincia elvesztésével; lehető, hogy nem fogja beérni Vencze elvesztésével, hogy makacsságát koronájának és birodalmának árával fizeti meg, mert Francia- s Olaszország győzelmes szövetségéből új kombinációk keletkezhetnek. Ha ez így fog bekövetkezni, akkor az osztrák császár csak magára vessen.”

Olaszország. A „Wanderer”-nek írják: „A szomszédos Olaszországból jövő tudósítások mind megegyeznek abban, hogy tömegesen tolnak az önkényteseknek jelentkezők. Az olasz lapok az idevalókkal egyaránt azt jelentik, hogy az önkénytesek száma már jelenleg 60,000-re becsülhető. Rejlük ebben némi kérdés, de nincs igen túlozva.”

Trient, máj. 22. Itt az a hír, hogy a határszélén, Storon, vagy Bondonen fölül a hegyek között egy 40 fűnyi czirkáló csapat mutatkozott, s hogy a Caffaro folyamon, a határt képező közös híd, melynek fele Piemonthoz tartozik, lebontott. Ilyen intézkedések csak közvetlen az ellenségeskedések megkezdése előtt szoktak történni; s e szerint a fegyvertáncz aligha el nem kezdődik egy-két nap alatt.

Németország. Berlin, május 23. A kurguri herceg ma Potsdamba érkezett, s délelőtt a koronaherceg kisérétében a király által fogadtatott. Holnap jelen lesz a keresztelési ünnepélyességen,

s néhány napot itt időzik. — A „Prov. Corr.” egy cikket a porosz készülődések oka és céljáról a következőleg fejezi be: „Hogy Poroszország joga a hercegségekben és Németországban biztosítás, s hogy Németország az egyesülés által erősíttessék, a király fegyverre hívott. Ha a készülődések még békére vezetnek is, ama javakat okvetlenül biztosítani kell Porosz- és Németország számára.” A „Bürsenz.” pénteki számában írja: „A háború kitörésének esetére Berlinbe közvetlen választás után egy német parlament egybehívása várható, melybe mindazok felvételnek, kik Poroszországon kívül meghatározott lélekszám szerint választatnak.” A „Köln. Ztg.” szerint: „Ha Austria Poroszországról merőben gyáva engedékenységet feltételez, vagy pedig nyomatékos ellenállást tanúsítand, akkor egész Poroszország haragra gyul mint egy ember, talpra áll és constatalni fogja az ifjú porosz állam életerejét.”

Dánia. Kopenhága, május 23. Bizonyosnak állítatik, hogy Napoleon császár maga tanácsolta szöval a dán koronahercegnek, vegye feleségül a svéd király leányát, s eszközölje ily módon Scandinavia megalakítását, a német foglalási tervek meghusitása tekintetéből.

Ujabb. Páris, május 28. A „Pays” a béke fenntartásának elemeit következőkben foglalja össze: „Vencze kicserélése basoul nagyságu területért az adriai tengerrel, a hercegségeknek Poroszországhoz csatolása, de északi Schleswig visszazadandó Dániának; végre, bizonyos rajnai tartományokból egy külön állam alakítása, mely azonban a német szövetséghez tartozzék.”

A „La Presse” írja: „A dunafejedelemségi értekezlet többsége elhárította még gondolatát is a fejedelemségek megszállásának. Az utolsó ülés után a török követ audientiait kért a császártól, hogy szóba hozza az eshetőségeket, melyek a diplomati halogatásnak következményei lehetnek.”

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Május 30-kán: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 61.60. 5% Metalliques 100 frt 56.65. — Bank-részvény 659. — Hitelintézeti részvény 200 forint 127. — London 10 ft st. 100 ft 23 1/2, kr 124. — Ezüst 125. — Cs. kir. arany 5.95. — 1860. kölcsön 71.95.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Kolozsvári naptár a jövő hétre.

		Nap kél	delel	nyugszik	Hold kél	delel	nyugszik
	J u n i u s						
3 V.	G. Klotilda	46. 11p.	11 57p.47m.	76. 46p.	116. 9p.e.	3633p.r.	3638p.r.
4 H.	Berta	4 10	11 57 57	7 46	11 42 e.	4 22 r.	9 41 r.
5 K.	Bonifác	4 9	11 58 7	7 47	* *	5 11 r.	10 47 r.
6 Sz.	Norb. Benigna	4 9	11 58 18	7 48	0 13 r.	6 0 r.	11 55 r.
7 Cs.	Robert, Lukreczia	4 9	11 58 29	7 49	0 43 r.	6 49 r.	1 5 e.
8 P.	Medardus	4 8	11 58 40	7 49	1 14 r.	7 41 r.	2 18 e.
9 Sz.	Gebhárd	4 8	11 58 51	7 50	1 48 r.	8 34 r.	3 32 e.

Ut. negy. 6-kán 8 ó. 47 p. r. Merkurt nem látni. Venus esti cs. Márs reggeli cs.

Jupiter éjféltől kél. Saturnus esti cs. éjféltől 2 órával nyugszik.

NEM HIVATALOS.

(46) Cs. kir. ausztr. kiv. szab. és első amerikai és angol szabadalmazott (4-7)

ANATHERIN-SZÁJVÍZ

Dr. POPP J. G. gyakorló fogorvostól, Bécsben, Stadt, Bogner-gasse 2-dik sz. alatt.

Egy palack ára 1 frt 40 kr.

Csomagolás 20 kr.

Gyakorló fogorvos dr. J. G. POPP urnak Bécsben feltalált a fogok fenntartására használt essentiaja már több mint egy évtizede napról napra növekvő arányban vonta magára a foghajban szenvedők figyelmét. Noha többféle vegytani elemzés bizonyította, miszerint az Anatherin-Szájvíz semmi ártalmas állagot nem foglal magában, de eddig mégsem sikerült annak egyes alkotórészeit kitalálni, és oly sokat működtek azon, hogy utánozzák, de minden kísérlet oly balul ütött ki, hogy egy sem mutatott fel oly eredményt, mely a Popp-féle essentiait csak meszsziről is megközelítse.

Az Anatherin-Szájvíz hogy egy szoljunk egy életgyógyszer a fogakra nézve; a rossz fogakat úgy javítja hogy az odvasság nem terjed tovább; jótékony hatása kiterjed a foghúra is, és megőrzi a vérzéstől, taplósdástól, kelevényektől, és mindazon bajoktól, melyeknek a legesekébb esetben is kivan téve; valamint fogfájásokat is — folytonos használása után — meg kell hogy szüntesse. Nem csudálkozhatunk tehát, hogy ma az Anatherin-Szájvíz általánosan elvan terjedve.

Hála a nyilvános közegeknek még a kisebb helyeken is elvan terjedve, és német hazánkba nem szeretnék egy várost sem, a hol az raktárlag bevére, használható ne lenne; és azoknak tetszését ne nyerni meg, kik jótékony hatásáról meggyőződést szereztek magoknak.

Fogtapasz, üres fogak tapasztására, ára 2 frt 10 kr.

Anatherin-fogpép, ára 1 frt 22 kr.

Növény-fogpor, ára 63 kr.

BIZOMÁNYOSOK.

Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. és Engel J. gyógyszerárakban. Tordán: Wolff gyógyszer. Szebenben: Müller gyógyszer. Zóhrer, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. G. Antal & C. Károly-Fehérvári: Sander gyógyszer. Segesvárt: Misselbacher & Deutsch, Dániel D. Besztercén: Dietrich & Fleischer. Dézsen: Krémer Sámuel. Déván: Bosniák & Gergely. Medgyesen: Folbert gyógyszer. Nagy-Engeden: Oberth J. gyógyszer. M. Vádrhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászváros: Leonhardt, Biehler. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer. Sz. Somlyón: R. Tarsa Ign. Kézd-Vásárhelyt: Nagy Jakab. Büszörnyében: Lányi J. gyógyszerész. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyíregyházán: Bertalan gyógyszerész. Szendrő-Váralján: Gerber gyógyszer.

(1) KEIN DORSCH LEBERTHRAN MEHR JODIRTER RETTIG-SYRUP (15-24)

VON GRIMAUULT & C. APOTHEKER PARIS

Azon különféle szerek közt, melyeket a betegek

javasolnak, az oly annyira ellentérekedő halmájzsir helyett, a Grimault féle iblanyos retetskörp, mind ize, mind alakjánál fogva is ekkor a legbátrabbnak és a czélnek legmegfelelőbbnek bizonyult. Ezen szer sohasem tagadja meg jótékony működését a mellbetegségek, aszkór, vér-vizibetegségek és görvélyes bajok gyógyításánál; ez nem támadja meg a gyomrot, sőt inkább étvágyat gerjeszt, kiváltké a gyermekeknek színtelenség, börpetyhűtség, gyakran előforduló nedvromlás és a nyakmirigykibajítás ellen sikeresen használhatik.

E retetskörp a párisi gyakorlatba már bevetetett, és mai napság már a legelőkelőbb orvosok mint igen hathatós vértisztító szert rendelik.

Az iblanyos retetskörp alapja: zsázsa- és retelkedv; mindkettő sülyellenes növény azon elsmert tulajdonságokkal, melyek iblanyt és ként természetben tartalmazznak, mely nevek 2. készítmény hathatóságára és a bevétel könnyűségére nézve mind a felnőtteknél, mind a gyermekeknek elegendő kezeséget nyújtanak. Dr. Bazin és Cazenave a párisi St. Louis kórház orvosai ezen iblanyos retetskörpöt, különösen és pedig számos kedvező siker alapján különféle bőrbetegségek ellen ajánlják.

Raktár: Ausztria minden nevezetes gyógytárában.

(34) 31/5 (7-7)

Fontos szülőknek nézve.

A gyermekeknek görvélytől okszertü mentesítésére jóhiszemű meggyőződés folytán ajánlom az általam feltalált

„Giliszta csokoládé”

három havonként, még a giliszta jelenlétére vonatkozó gyanú távollétében is beadni. — Hogy különben miért? ezt göngyöltem és könyvecském 59 értékes bizonyítványokra hivatkozva kellőleg megmagyarázza.

Egy szelet ára 20 kr. nálam Tokajban 6 darab 1 frt.

Kaphatók Erdélyországban: Kolozsvárt, Schütz Károly. Abrudbányán: Remetey gyógyszer. és Tabakovits Sándor. Broos: (Szászváros) Wellman J. Brassóban: Jekelius és Fabik gyógyszer. Boitán: Bárdosy György. Déván: Weiss

Adolf. Dézsen: Krémer Sámuel. Eresbet-város: Szenkovits Z. és L. Fogarason: Danffy gyógyszer. és Masztig. Gyergyó-Szentmiklóson: Száva gyógyszer. Kovácsnán: Binder gyógyszer. Kézd-Vásárhelyt: Kovács gyógyszer. K-Fehérvárt: Mihelyes, Ricker, és Fischer gyógyszer. Maros-Vásárhelyt: mind három gyógyszerész. Medgyesen: Vándor Ferencz. Sz.-Udvarhelyt: Betzási Manó. Szilágy Somlyón: Végh Mihály, Ruszka és társa. Szebenben: Zóhrer. Misselbacher és fia. Acker gyógyszer. Zilahon: Imzon Lajos. Tasnádon: Szongot Jakab. Vajda-Hunyadon: Acker gyógyszer. Zilahon: Imzon Lajos. és Bikfalvi István. Nagy-Selyken: Senczi gyógyszer. Tordán: Tanfiser és Rigó uraknál.

KRÖCZER ÁGOSTON s. k. gyógyszerész Tokajban.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt. Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejevárt kapható:

Dr. Grosz-fogorvos által ajánlott utasítás a fogak és a száj-ápolására; czíme:

Dr. SUERSEN.

Anleitung zur Pflege der Zähne und des Mundes.

Gekröntes Preisschrift. Ára 80 kr.

Az erdélyi muzeumegylet évkönyvei.

I-ső kötet: (1860—61. 4-rét 26. 158 l.) 1 frt 70 kr.

II-dik kötet: 3 rajztáblával. (1862—63. 4-rét 147 l.) 1 frt 60 kr.

III-ik kötet: 18 rajztáblával 1864—65. 4-rét 3 frt 20 kr.

Ugyanott kapható:

A felső és legfelsőbb helyen megvizsgált s leiratilag helyeselt

Freiwirth-féle írás-módszer

a szép- és gyors-írásbani öntanulás végett; ugy szintén a nagy kereskedővilág előtt oly igen kedvelté lett, a legújabb vonalrendszer szerinti fő- és minden más üzleti könyveknek való **IRODAI LAPOK** s minden ezekhez tartozó írószerek.

Ugyan csak STEIN JÁNOSnál Kolozsvárt: Pozner Károly Lajos első magyar és kir. szabadalmazott

vonalzó intézetének és kereskedelmi könyvgyárának főraktára,

a hol is intézetek, gyárosok, kereskedők és iparosok számára megkivántható, valamint háztartási és gazda-tiszti számadásokhoz, úgy szintén községi hivataloknak szükséges — bármily alaku — kisebb és nagyobb vonalzott és vonalzatlan **könyvek** — nagy választékban — határozott gyári áron kaphatók.

Csász. kir. és fejedelmi udvaroktól pártfogott, szabadalmazott!

Dr. BORCHARDT illatos növény-szappana.

Kittűn szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságnaknál a legjobb, és mindennemű fűrdőknél sikeres eredménnyel használható. (3-10)

Dr. HARTUNG Chinahéj-olaja

a legjobb Chinahéjből kifőzve balzsamos olajjal, a haj épen tartására és szépítésére. (Lepecsételt üvegben 85 kr.)

Dr. HARTUNG növényi-hajkenőcsse

összszedlített ingerlékeny, táplálékony folyadékok és növényi vegyreszekből, a hajnövekedés fel-igazítására és táplálására. (Lepecsételt csészék 85 kr.)

Megállított gyári aroni eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Besztercén: Kelp Ferencz; és Dietrich & Fleischer. Brassóban: Stenner F.; és Jekelius Ferdinand gyógyszerészek. Déván: Bosniák A. Dézsen: Krémer Sámuel. Nagy-Engeden: Horváth Ferencz. Segesvárt: Schmidt A.; Károlyfejevárt: Rusz János és Matherny Emil gyógyszer. Kézd-Vásárhelyt: Fejér Lukács. Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Breckner Károly; és Vándory & Brandsch. Segesvárt: Misselbacher J. B. & fia. Sz.-Udvarhelyt: Placintér és fia gyógyszer. Szász-Régenben: Wachner Traugott. Szászváros: Weissortel Ad. G.; Szebenben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton. Sepsi-Szentgyörgyön: Vitélyos Béla. Sz.-Udvarhelyt: Kautz J. A. gyógyszer; Szegedben: Gözsy A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác. Tasnádon: Szongot Jakab. Tordán: Velits G. és Wolff G.; Zalahán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Victor Hugó, a Tenger munkásai. Regény, fordította Szász Károly. Minden füzet 70 kr.

Mexikó, Miksa császár. Történeti munka tíz képpel. Müller, Prescott, Armin, s mások után Szokoly Viktor. Ára 3 frt.

Kautz Gyula, Nemzetgazdaságunk és a vámpolitika, tekintettel törvényhozási feladatainkra és társadalmi teendőinkre az anyagi érdekek terén. Ára 4 frt 50 kr.

Brassai Sámuel, Ingeny tanító francia nyelv-mester. A francia nyelvet szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja B. S. I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. Ára 1 frt 60 kr.

(197) (1-1)

Egy jó háztól való ifjú **keres-tetik tanulóknak,** kinek a fűszerkereskedéshez kedve van, irásban is némileg jártas legyen. Értekezhetni **SCHÜTZ KÁROLYNÁL.**

Eladó citromfák.

A bonyhai uradalomban eladtnak: 18 db magas koronás citromfák dbja 7 ft. 34 " kissébb " " " " " 6 " 17 " középrendű koronás " " " " 4 " 56 " 5 és 7 évesek " darabja 3 és 2 " Megrendeletők az uradalmi kerítésnél Bonyhán, utolsó posta Dicső-Szent-Márton. (189) (5-6)

(194) (3-3)

Pályázati hirdetés.

A sz.-udvarhelyi ref. főtanoda előjárósága az irt tanodánál lévő **német és francia nyelvtanításra** pályázatot hirdet 200 forint évi fizetés és a tanoda épületében ingyen lakás mellett oly feltétel mellett, hogy ha az ajánlkozó meg valamely más tan-tárgy tanítására is képes lenne a középtanodai osztályokban vállalkozni, azért is külön 200 frt ígértetik. A pályázni kívánók szükséges bizonyítványainak jelen év **július elsőjéig** leendő beküldésére fűlhatnak.

Sz.-Udvarhely, máj. 20. 1866. **KORONDI MÓZES,** igazgató tanár.

Kittűn szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságnaknál a legjobb, és mindennemű fűrdőknél sikeres eredménnyel használható.

Megállított gyári aroni eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Besztercén: Kelp Ferencz; és Dietrich & Fleischer. Brassóban: Stenner F.; és Jekelius Ferdinand gyógyszerészek. Déván: Bosniák A. Dézsen: Krémer Sámuel. Nagy-Engeden: Horváth Ferencz. Segesvárt: Schmidt A.; Károlyfejevárt: Rusz János és Matherny Emil gyógyszer. Kézd-Vásárhelyt: Fejér Lukács. Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Breckner Károly; és Vándory & Brandsch. Segesvárt: Misselbacher J. B. & fia. Sz.-Udvarhelyt: Placintér és fia gyógyszer. Szász-Régenben: Wachner Traugott. Szászváros: Weissortel Ad. G.; Szebenben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton. Sepsi-Szentgyörgyön: Vitélyos Béla. Sz.-Udvarhelyt: Kautz J. A. gyógyszer; Szegedben: Gözsy A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác. Tasnádon: Szongot Jakab. Tordán: Velits G. és Wolff G.; Zalahán: Megay Guszt. A. gyógyszer.